

Een bijzondere neef: Broeder Koentje uit Brakkestein.

2011 Bewerkt door René Martens Nijmegen
Bronnen o.a. De Gelderlander en broeder Piet Wouters SSS.

Mijn moeder Lamberta (Bep) Martens-Cuijpers had een bijzondere neef: Broeder Koentje, verbonden aan het klooster in Brakkestein en altijd te vinden achter het klooster op de kippenboerderij.

De roots van de familie liggen in Groot Linden, een klein dorpje vlak bij de maas en de voormalige veerpont bij Katwijk-Cuijk. Nu is het gebied veranderd in een groot waterrecreatie centrum, maar is het oude dorp nog aardig herkenbaar gebleven.

Mijn oma, Petronella Hendrika Hoenselaars, had een zus Lamberta Theodora Hoenselaars, de latere moeder van Albertus Gerardus Schoenmakers, later omgedoopt naar broeder Secundus Maria: BROEDER KOENTJE.

Albertus Gerardus Schoenmakers alias : Bert, Broeder Secundus, Broeder Koentje geboren 3 juli 1895, Groesbeek, gedoopt: 4 juli 1895, Groesbeek, beroep: Broeder, overleden 21 juli 1981, Nijmegen, begraven: 25 juli 1981, Nijmegen/Brakkestein. Broeder Koentje deed zijn eerste professie op 1 juni 1928 van de Congregatie van het Allerheiligste Sacrament. Hij werd begraven op het kloosterkerkhof te Brakkestein-Nijmegen. Susceperunt (draggers der dopeling) Albertus Schoenmakers en Catharina Hoenselaar.

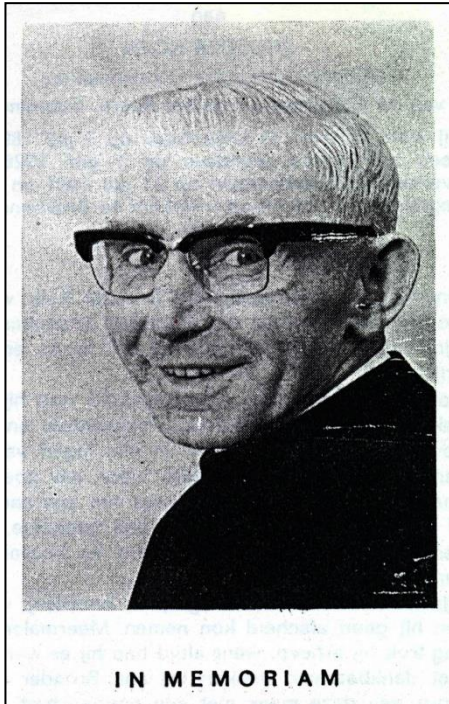
Zie verder in dit stuk de genealogie Hoenselaars.

Groot Linden anno 1938: Familie Hoenselaars Cuijpers Schoenmakers
Broeder Koentje 1^e rij 4^e van links

Het veelbewogen leven van broeder Koen

Anno 1982.

Van directeurschap melkfabriek naar boerderij van een klooster.

In 1981 heeft hij zijn vermoeide lichaam eindelijk ter ruste gelegd. Maar zijn heengaan naar de hemel - daar ging de reis naar toe, iedereen was daarvan overtuigd - werd zeer betreurd. Door de kloostergemeenschap in Brakkenstein en door de familie en vele bekenden in Linden en verre omgeving, die hem kenden als broeder Koen van de boerderij van de paters van het Allerheiligst Sacrament en tevens als iemand die "heilige levenswandel" gespaard kon doen gaan van de meest komische kwajongensstreken.

Als Albertus Schoenmakers zag hij in Groesbeek op 3 juli 1895 het levenslicht. In de beslotenheid van het kleine dorp Linden echter, in de tijd, toen er nog geen Kraayenbergse Plassen en geen Cuyks industriepark bestond, groeide Bertje op, te midden van de Lindense jeugd, voor wie waarschijnlijk geen andere ontspannings mogelijkheden waren dan thuis hard werken op de boerderij. De beloning was een groot glas koele melk of 's winters een warm glas met anijs. En zoals vroeger alle kleine plaatsjes, bezat toen het kleine Linden zelf ook een melkfabriek, waar boeren hun melk ter verdere verwerking (boter) kwijt konden.

Bertje Schoenmakers ontpopte zich gaandeweg als een ijver jongmens, die hard werkte, de boeken bijhield en bevriend was met iedereen in het dorp. Het was dan ook geen wonder dat de gezamenlijke boerenstand van Groot-Linden Bert Schoenmakers benoemden tot directeur van hun coöperatieve melkfabriek "St. Isidorus".

Directeur

Als directeur van de plaatselijke melkfabriek, was hij uiteraard erg in trek bij de Lindense schonen. Er was zelfs een moeder, die alle moeite deed hem aan haar dochter te koppelen. Hij had dat wel door, maar van zijn kant waren er geen reacties te verwachten. Want Bertje had andere plannen met zichzelf. En die stamden uit de tijd, dat Linden van tijd tot tijd bezocht werd door broeders van het Capucijnerklooster uit Velp. En ook hij wilde Capucijn worden.

Keuring

En het leek erop dat hij binnen niet al te lange tijd Linden zou verwisselen voor Den Bosch, om zich daar voor te bereiden op de definitieve intrede bij de paters Capucijnen. Alle papieren waren in ieder geval in orde en het wachten was in feite alleen nog maar op een doktersattest. Maar dat attest viel negatief voor hem uit. Tijdens zijn werk in de melkfabriek had hij eens een vaatje boter op een van zijn voeten gekregen. Het werd een ontsteking waarvan hij meer dan twee jaar last gehad heeft. Het gevolg was bovendien dat de "blote voetpater" hem niet konden gebruiken. Zijn Capucijn-droom was voorbij. Bij de familie Schoenmakers in Linden kwamen echter ook regelmatig twee reisbroeders van de congregatie van het Allerheiligste Sacrament uit Brakkenstein bij Nijmegen. Deze probeerden Albertus over zijn teleurstelling heen te helpen en hem naar Brakkenstein te praten. Hij had daar niet zoveel zin in. Maar op 20 november 1925 trok hij uiteindelijk de stoute schoenen aan.

Hij liet zich overzetten met de pont bij Katwijk en stapte op de Mooksebaan op de tram, die hem naar Brakkenstein voerde.

Jacht

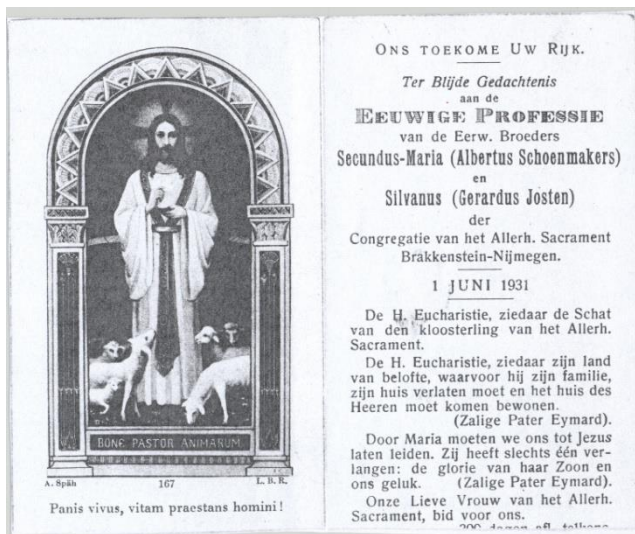
Aan de St. Annastraat stapte hij uit en via een oud begroeid pad liep hij naar het klooster. En daar deed hij de ontdekking van zijn leven. Rond hem zag hij een prachtig terrein om te stropen. Thuis had hij dit al vaker gedaan, maar hier lagen de kansen nog mooier. De keus was gauw gemaakt: bij de paters van Brakkenstein kon hij bidden, werken en stropen. Uit "pieteit" voor de Capucijnen koos hij als kloosternaam Albertus Secundus en deed hij op 1 juni 1933 de eeuwige gelofte. Zijn roepnaam werd broeder Koen. Zijn eigenlijke, blijvende werkkring werd de boerderij van het klooster, schitterend gelegen tegen het uitgebreide jachtterrein aan. De konijnen en hazen

dartelden er vrijelijk rond. Broeder Koen had zich dan ook gauw twee jachtgeweren en een dubbelloops geweer aangeschaft. De paters van Brakkenstein hadden hem als een kat bij het spek gezet! Lichtbakken werden er al gauw gemaakt en naast hard werken werd er door broeder Koen intens gestroopt, zodat er nogal eens "kenien" gegeten werd in het klooster.

Trap

Het boerenwerk begint al voor dag en dauw. Koen holde dan na de Heilige Mis als de weerlicht de trappen af naar beneden om in de keuken de emmers met etensresten op te halen. Hij hing die aan zijn fiets en stormde naar zijn boerderij. Dat ging niet altijd goed. Twee emmers aan het stuur en een losse pot achterop vraagt om een evenwichtskunstenaar en ofschoon het Koen het vaak lukte liep het wel eens fout. Fiets, emmers, pot en etensrechten lagen dan verspreid over de weg. En daartussen lag broeder Koen. Woedend en witheet. Een zwart schaap is gauw gevonden. Hij gaf al stotterend de fiets een flinke trap na. Zo hard, dat hij wegens die ontsteking aan de teen weer 18 maanden moest rusten. Het domein van Koen was het moderne kippenbedrijf op de boerderij, waar broeder Lud (Lugerus Josten) de scepter zwaaide.

Eeuwige Professie 1931

Netjes

Koentje was netjes en zindelijk op zichzelf en op zijn omgeving. Zo hingen er in de varkensstal eens een paar spinnewebben. Die moeten weg, dacht hij. Een ladder elders halen was teveel, dus ging hij op een liggende zeug staan. Maar die zeug stond ineens op en Koen vloog door de stal met zijn ribben tegen een muur. Vooral ook omdat er op de boerderij eieren verkocht werden, kende broeder Koen Jan en alleen in de stad en omgeving. Jong en oud, vroom en onkerkelijk, mensen met verdriet en mensen met vreugde. Het was verwonderlijk, maar Koen verstond de kunst om ondanks zijn onrustige natuur goed naar de mensen te luisteren. Een extra toegestopt eitje - "as Lud het maar niet ziet"- deed vaak wonderen.

Verkeer

Het valt dus te begrijpen dat Koen met al die relaties levendig heeft deelgenomen aan het verkeer, ook in de drukke stad als Nijmegen is. Met een van de drie fietsen - een voor door de week, een voor de zondag en een als reserve - heeft hij heel wat pleinen en straten van de stad doorkruist. Maar dat hij veilig was in het verkeer, is teveel gezegd. Hij stak de straat over als hij dacht dat het moest en diverse keren hebben auto's hals over kop moeten remmen. " 't Schilde mar un stukste" zei Koentje dan, of, "Nou daar kon ik nog net nekke" (langs).

Regelmatig kwamen er op het klooster berichten binnen over Koentjes manoeuvres in het verkeer. Zo fietste hij een keer op het drukke Keizer Karelplein tegen het verkeer in om zo vlug mogelijk op de St. Annastraat te komen. Zo zag hij een keer niet dat het fietspad was afgesloten, zodat hij met fiets en al in een diep gat terecht kwam. Men had hem nog gevonden met drie gebroken ribben. Ergens verdwaald wilde hij aan twee agenten aan de overkant de weg vragen naar Brakkenstein. De agenten zeiden dat hij door het rode licht naar hen gekomen was. zei Koen, mar op een of twee rode lichten kunde nie kieke.

Bekende

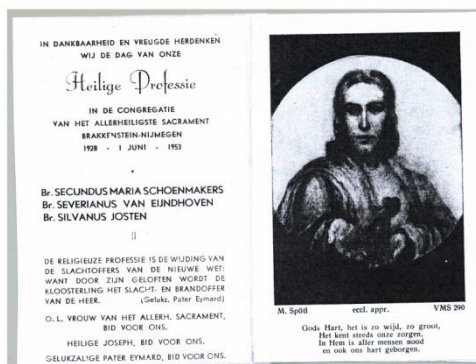
In de ziekenhuizen van Nijmegen, Sint Radboud-, Sint Canisius- en Wilhelminaziekenhuis, was Koen een goede bekende. Of als hals over de kop patient of als bezoeker van zijn vele bekenden die tijdelijk in het ziekenhuis moesten verblijven. In de oorlogstijd hadden twee paters Koentje's dagelijkse fiets verstopt. Koen dacht dat ie gestolen was en na enig zoeken, stapte hij naar de politie. Maar daar kwam behalve de fiets veel van Koentjes streken in de openbaarheid.

Zo bekende hij dat hij in Duitsland een drielloops jachtgeweer had gekocht. Hij had het over de grens gesmokkeld door langs

een honderden meters lange sloot te kruipen. Als ze hem gesnapt hadden.... In de oorlogstijd heeft jij zoveel geweren achterover gedrukt van de Duitsers, dat hij daarmee wel jaren vooruit had gekund. Maar na de bekentenis bij de politie moest hij al zijn eerlijk buit inleveren. Het poetsen van die geweren ging bij Koen nogal eens gepaard met knalpartijen. Dan weer schoot hij zijn eigen spiegel in stukken en dan weer vloog het geweer zelf uit elkaar. In het klooster was men er heilig van overtuigd, dat er werkelijk engelbewaarders bestonden.

Door het dakraam op de boerderij schoot Koen eens op een paar raven. De kogels suidden de politieagent, die buiten in zijn tuin aan de St. Annastraat aan het werken was, om de oren. De agent wist van wie de kogels kwamen. Koen maakte de geweerkogels meestal zelf. Hij vulde de hulzen en schoot ze af. Maar als het kruit nat is, dan kan je daarmee niets doen. Op zekere dag zat broeder Lud in de boerderij een uiltje te knappen, het middageten naast de kachel. Koen had kruit op de kachel gelegd om te drogen. Plotseling ontplofte dat kruit. Lud vliegt door de kamer en denkt dat er weer een oorlog is uitgebroken. Koentje komt doodleuk binnen en zegt: "Och zund van de kruut". Als Koen buiten een haas of konijn zag lopen, dan pakte hij zijn geweer, ondanks welke situatie ook. Twee schilders, bezig met het opknappen van houten barakken in het Radboudcomplex, weten er nog van mee te praten. Koen had het op een konijn begrepen. De hagel vloog hen om de oren. Als de weerlicht van de ladder af, was het enige wat hen te doen stond.

Heilige Professie 1953

De kloosterkamer van broeder Koen was meer dan een heiligdom. Ruim 30 beelden en beeldjes, kruisbeelden, H. Hartbeelden, Mariabeelden, beelden van pater Eymard (de stichter van de congregatie) beelden van engelbewaarders en het kindje jesus. Daartussen ontelbare vrome schilderijen, heiligenplaatjes, foto's van gestorven medebroeders en familieleden en... de jachtgeweren. Maar dit was niet alles. Koen bewaarde alle petjes, dozen en instrumenten. Men vond er spijkers, moeren, bouten en schroeven, touw, draad, onderdelen van paraplu's en rozenkransen. Tangetjes waarmee rozenkransen gerepareerd werden en twee oude gouden horloges.

Springveer

Op 26 december 1979 - 84 jaar oud - scheen broeder Koen serieus aanstalte te gaan maken om naar het andere leven over te gaan. Koen klaagde over pijn in de borst. De dokter zei dat zijn hart niet in orde was. Maar volgens een van zijn medebroeders was deze diagnose niet juist, want zo stelde hij, "Koen heeft geen hart, maar een springveer!"

Maar in het klooster leefde wel de overtuiging dat Koen zich voor het eerst in z'n leven zou houden aan de regels en voorschriften. Hij lag zo stil in bed en vagelijk zag men zijn lippen bewegen, terwijl de rozenkrans tussen zijn vingers doorgleed. Koen had zelfs twee rozenkransen naast zich liggen. Dat gaf wat afleiding. Maar een rozenkrans was wat te roestig naar zijn zin. Hij schoof niet lekker door. Dus midden in de nacht schuift Koen, alle hartklachten ten spijt, uit zijn bed, sluipt de gangen van het klooster door de trap op en haalt op zijn kamer staalwol en schuurpapier. De ziekenbroeder vindt hem 's morgens rustig slapend in zijn bed. Na de wasbeurt lag Koen weer piekfijn tussen de witte lakens, wachtend op het gunstige moment. En toen hij er zeker van was, dat iedereen elders bezig was, haalde hij staalwol en schuurpapier voor de dag, schoof ze op de witte lakens en begon aan zijn werk. Koen had echter niet gedacht, dat naar mate de rozenkrans gladder werd, de lakens steeds voller werden van roest en stof. Hij zag het te laat en toen zag de ziekenbroeder het ook. "Och", zei Koentje, "ik zal het nooit meer doen. Maar mijn rozenkrans is tenminste schoon en glad geworden.

Na een paar dagen rust werden de aanvallen toch weer minder en niet lang daarna keerde Koen weer naar de boerderij terug. Koen verzorgde de kippen weer als vanouds.

Plotseling

Toch kwam de dood nog plotseling. Op 21 juli 1981 overleed hij. De tekst van zijn gedachtenisprentje tekent broeder Koen op uitstekende wijze. "Ondanks de hoge leeftijd waren we toch verrast door zijn plotseling heengaan. Tot aan de laatste levensdag was hij vol leven en bedrijvigheid. Door zijn eenvoud en vriendelijkheid was hij een bekende persoonlijkheid, die vrienden had in alle lagen van de samenleving. Hij stond altijd klaar om goed te doen.

Niet alleen door het geven van een snoepje of een eitje, maar ook door een bezoekje, een bemoediging, een hartelijk woord en een aanhoudend gebed".

En zijn familie in Linden: "We missen Koen nog steeds erg". "Hij was een heilig man".

Genealogie Familie Hoenselaar

Voor meer informatie: Rene Martens, e-mail: ramhgoc@gmail.com of bel 0651 418 633

Vierde Generatie Hoenselaars - Schoenmakers

4. **Lamberta Theodora Hoenselaars** geb. 25 Oct 1868, Groot Linden, trouwde 2 May 1892, te Groesbeek, **Theodorus Schoenmakers**, alias : Dorus Schoenmakers geb. 24 Oct 1862, Groesbeek, gedoopt: 25 Oct 1862, Groesbeek, (zoon van **Gradus Schoenmakers** en **Anna Marie van Bergen**) beroep: landbouwer, overl. 2 Sep 1945, Groot Linden. Lamberta overleed 16 Sep 1910, Groot Linden. Op 25 juli 1882 vertrekt ze naar Linden en kwam toen uit Beers. Op 5 mei 1883 vertrekt ze naar Overasselt. Op 16 april 1885 vertrekt ze naar Cuijk. Op 24 mei 1881 vertrekt ze naar St. Agatha.
Theodorus: susceperunt (draggers der dopeling) Theodorus van Bergen en Petronella Schoenmakers.

Kinderen:

- 4.1 **Maria Hendrika Schoenmakers** alias : Marie Schoenmakers geb. 22 Feb 1893, Groesbeek, trouwde 6 Dec 1951, te Linden, **Hubertus Arts**, geb. 13 Feb 1886, Haps, overl. 30 Jan 1967, Nijmegen, begraven: 2 Feb 1967, Groot Linden. Maria overleed 13 Oct 1993, Cuijk.
- 4.2 **Albertus Gerardus Schoenmakers** alias : Bert, Broeder Secundus Maria, Broeder Koentje geb. 3 Jul 1895, Groesbeek, gedoopt: 4 Jul 1895, Groesbeek, beroep: Broeder, overl. 21 Jul 1981, Nijmegen, begraven: 25 Jul 1981, Nijmegen/Brakkenstein. Broeder Koentje deed zijn eerste professie op 1 juni 1928 van de Congregatie van het Allerh. Sacrament. Hij werd begraven op het kloosterkerkhof te Brakkenstein-Nijmegen. susceperunt (draggers der dopeling) Albertus Schoenmakers en Catharina Hoenselaar.
- 4.3 **Gerardus Hendrikus Johannes Schoenmakers** geb. 11 Oct 1896.
- 4.4 **Hendrika Maria Schoenmakers** geb. 2 Jun 1898, Linden/Groot Linden, overl. 23 Feb 1917, Linden/Groot Linden.
- 4.5 **Catharina Maria Hendrika Schoenmakers** geb. 16 Nov 1899, Linden/Groot Linden, trouwde 7 Jul 1931, te Cuijk, **Gerardus van de Steeg**, geb. 20 Jul 1895, Sambeek, overl. 11 Jun 1967, Cuijk. Catharina overleed 22 May 1973, Nijmegen, begraven: 25 May 1973, Cuijk.
- 4.6 **Johanna Theodora Schoenmakers** geb. 27 Mar 1902, Linden/Groot Linden, trouwde **Theodorus Thijssen**. Johanna overleed 2 May 1984, Groesbeek.
- 4.7 **Theodora Petronella Schoenmakers** alias : Dora Schoenmakers geb. 31 Dec 1903, Groot Linden, gedoopt: Linden, trouwde 22 Jun 1943, te Linden, **Hermanus Petrus Martens**, geb. 4 Dec 1890, Vierlingsbeek, overl. 25 Sep 1979, Boxmeer, begraven: 29 Sep 1979, Linden. Theodora overleed 8 Jul 1987, St. Anthonis, begraven: 14 Jul 1987, Linden.
- 4.8 **Petronella Theodora Schoenmakers** alias : Pieta Schoenmakers geb. 29 May 1906, Linden, trouwde **Johan Bloemen**. Petronella overleed 17 Jan 1996, Cuijk, begraven: 20 Jan 1996, Linden.
- 4.9 **Johannes Mattheus Schoenmakers** geb. 30 Mar 1908, Linden, overl. 19 Sep 1913, Linden.
- 4.10 **Theodorus Joannes Petrus Schoenmakers** geb. 29 Jun 1909, Groot Linden, trouwde 20 Jan 1942, te Mill, **Anna Maria Margaretha Gertruda Hendrix**, geb. 11 Dec 1908, Maasbree, (dochter van **Mathijs Hendriks** en **Johanna Maria van Megen**) overl. 25 Jul 1984, Boxmeer, begraven: 28 Jul 1984, Boxmeer. Theodorus overleed 29 May 1974, Nijmegen, begraven: 1 Jun 1974, Groot Linden.

5. **Petronella Hendrika Hoenselaars** geboren 10 juli 1879 Groot Linden, trouwde 15 april 1901, te Beers, **Martinus Wilhelmus Cuijpers**, geboren 1 augustus 1870, Haps, (zoon van **Willem Cuijpers** en **Elizabeth Arts**) overleden 16 februari 1952, Eindhoven, begraven: 19 februari 1952, Boxmeer. Petronella overleed 6 juni 1950, Boxmeer.

Bep Cuijpers en haar vader.

Kinderen:

1. **Henrica (Riek) Theodora Elisabeth Cuijpers**, geboren 24 april 1903 Boxmeer, overleden ca. 1998 Nijmegen.
2. **Elisabeth (Lisa) Catharina Maria Cuijpers**, geboren 05 mei 1905 Boxmeer, overleden 31 oktober 1926, Boxmeer.
3. **Catharina (Toos) Johanna Maria Cuijpers**, geboren 16 januari 1907, overleden 30 december 1992 Eindhoven.
4. **Albertus (Albert) Wilhelmus Maria Cuijpers**, geboren 24 augustus 1910 Boxmeer, overleden 10 februari 1947 Boxmeer.
5. **Lamberta (Bep) Wilhelmina Maria Cuijpers**, geboren 13 Okt 1913 Boxmeer, overleden 16 februari 1977 Nijmegen.
6. **Wilhelmus Martinus Cuijpers**, geboren 19 november 1916, overleden 2 januari 1918 Boxmeer.
7. **Wilhelmus (Willy) Martinus Cuijpers**, geboren 27 oktober 1919 Boxmeer, overleden 31 juli 1938 Boxmeer.

No 5. is mijn moeder Bep gehuwd met Joop Th.M. Martens (1900-1976).

Zie tevens het Noviomagus verhaal van Swarzwalder en horlogemaker Theodorus Glatz, de grootvader van mijn oma en moeder van mijn vader Joop.

Zie www.noviomagus.nl de beste site van historisch Nijmegen e.o.